

НАТО–Україна: 20 років спільної ходи

Валентин КОВАЛЬСЬКИЙ

9 липня Україна відзначатиме двадцять річницю підписання Хартії з НАТО — політичних зобов'язань з метою сприяння стабільності та розвитку спільних демократичних цінностей у Центрально-Східній Європі. «Вечірка» розпочинає друкувати серію матеріалів про співробітництво з Альянсом.

Згідно з Хартією було створено комісію Україна — НАТО для створення практичних механізмів двостороннього співробітництва на рівні послів, військових представників, міністрів закордонних справ, міністрів оборони та начальників генеральних шта-

бів. До інших сфер належать оперативні питання, врегулювання кризових ситуацій, цивільне планування на випадок надзвичайних ситуацій. Важливим напрямом співробітництва залишаються політичні консультації.

Завдячуючи багаторічній співпраці у рамках програми «Партнерство заради миру», Україна виконує поставлені цілі: розвиток співробітництва з НАТО у військовій сфері, сприяння відкритості у плануванні національної оборони та формування військового бюджету, забезпечення демократичного контролю над збройними силами, підтримання здатності та готовності брати участь в операціях під егідою ООН та ОБСЄ.

Співробітництво з Альянсом дозволяє нарощувати оперативні спроможності збро-

них сил України для виконання миротворчих операцій, створення умов для забезпечення розробки, закупівлі озброєння та військової техніки, згідно натовських стандартів. У цивільних сферах головна увага приділяється проблемам кібернетичного захисту, в межах якого Україна отримує експертну допомогу НАТО.

Зважаючи на відсутність короткострокової перспективи вступу до Альянсу, Україна повинна вирішити питання: що ми можемо запропонувати НАТО і що нам потрібно для підтримки спільних зусиль? Сьогодні є декілька сфер, де варто зробити важливі кроки. По-перше, у нас є серйозні можливості для стратегічних авіатранспортних перевезень завдяки авіації: ціла низка європейських членів Альянсу потребує якомога більше таких літаків

як АН-124 і АН-225. По-друге, доцільно було б замислитись над експортуванням моделі спільної військової бригади (на зразок литовсько-польсько-української) до інших членів Альянсу, насамперед, на східному фланзі НАТО.

І, зрештою, події в Криму і на Донбасі призвели до того, що українські військовослужбовці отримали неоціненні знання щодо різноманітних способів ведення бойових дій. Ми могли б поділитися з НАТО своїм досвідом у таких сферах боротьби як російська агресія, протидія дезінформації, застосування військових у зоні конфлікту і здійснення розвідувальної діяльності в умовах гібридної війни. Очевидно, офіційний Київ повинен поділитися своїм досвідом, допомагаючи Альянсу, надати адекватну відповідь на загрози в ХХІ столітті.

До реальності — через терни міфів

■ СКІЛЬКИ ІСНУЄ НАТО, СТІЛЬКИ ІСНУЮТЬ РІЗНІ ДУМКИ ПРО ЦЕЙ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИЙ БЛОК. У ЗВ'ЯЗКУ З ЦИМ «ВЕЧІРКА» ВИРІШИЛА ПОЗНАЙОМИТИ СВОЇХ ЧИТАЧІВ ІЗ НАЙБІЛЬШ ВІДОМИМИ МІФАМИ ТА ОЦІНКАМИ ПРО АЛЯНС

Міф 1:

НАТО – АГРЕСИВНИЙ БЛОК

Завданням НАТО є колективна безпека та оборона, а не напад чи агресія. Про це йдеться в основоположному документі цієї організації – Вашингтонському договорі 1949 року. Альянс дотримується норм і мандату ООН. Ідея об'єднатися на постійній основі заради встановлення миру є логічним протиставленням викликам Другої світової війни і необхідності спільних дій союзників у боротьбі з фашизмом. Вона була закладена президентом США Франком Рузвельтом і прем'єр-міністром Великобританії Вінстоном Черчиллем у серпні 1941 року під час підписання Атлантичної хартії.

Міф 2:

НЕЙТРАЛІТЕТ – ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ

Нові загрози у світі ставлять перед кожною державою проблему вибору: військовий нейтралітет чи участь у системі колективної безпеки. Забезпечення нейтралітету вимагає залучення значних фінансових ресурсів. У нейтральних країнах усе частіше простежується тенденція до перегляду свого статусу. Такі нейтральні Австрія, Швеція, Швейцарія та Фінляндія, хоча й не мають членства в Альянсі, беруть (як і Україна) участь у програмі НАТО «Партнерство заради миру».

Міф 3:

ЧЛЕНСТВО ДОРОГО КОШТУЄ

Військовий компонент НАТО вимагає суттєвих капіталовкладень у рамках національного бюджету (близько 2% ВВП). Проте основні кошти витрачаються не на нарощування кількості озброєнь, а на їх якісне поліпшення і створення нормальних умов служби і життя для військовослужбовців та їх сімей.

Міф 4:

НЕМАЄ ТАКОЇ НЕОБХІДНОСТІ

Змінилося сучасне розуміння безпеки: якщо спочатку НАТО створювали для протистояння соціалістичній системі,

то тепер постало питання про боротьбу з міжнародним тероризмом. Проти цієї спільної загрози потрібні спільні дії.

Міф 5:

ЧЛЕНСТВО ПОГІРШУЄ ІНВЕСТКЛІМАТ

Відомо, що будь-який інвестор, перед тим, як вкласти свої гроші в якусь країну, обов'язково перевірить стабільність її політичної та економічної системи. Оскільки ймовірність міждержавних війн у Європі практично дорівнює нулю, інвестор скоріш за все хоче знати: які гарантії в тому, що його компанія взагалі не націоналізують і не заборонять? Членство в НАТО є найкращою відповіддю на такі питання. Процедура вступу до Альянсу – це всеохоплююча експертиза політичної й економічної системи країни. Якщо держава проходить її та стає членом НАТО, це означає, що вона є стабільним та передбачуваним політичним та економічним партнером.

Міф 6:

ЗАГРОЗА ВЛАСНОМУ СУВЕРЕНІТЕТУ

Такий сценарій є неможливим і нелогічним для членів НАТО. Усі без виключення рішення ухвалюються на основі спільної згоди. За цим принципом працює Рада Безпеки ООН, куди на постійній основі з правом вето входять лише п'ять членів організації. У цьому сенсі НАТО є більш демократичною організацією.

Міф 7:

ТАНЦІ ПІД ДУДКУ США

США на сьогодні є однією з найсильніших у військовому й економічному сенсі країн світу. Саме на Сполучені Штати лягає найбільше навантаження військового та фінансового внеску до Альянсу. Американська присутність у Європі завжди відігравала роль страхового полісу для континенту. Думка США не завжди збігається з точкою зору європейців, але й самі європейці далеко не завжди виступають з єдиною позицією. Європейці стурбовані тим, що США, керуючись власними національними інтересами, не збираються миритися з існуванням загроз

і викликів для своєї держави та її громадян по всьому світу. У свою чергу, американці розчаровані неспроможністю Європи діяти злагоджено та розвивати оборонний потенціал через неефективні інституції. Якщо уряди держав Європи та США будуть і надалі не чути один одного, то НАТО не зможе бути ефективною організацією.

Міф 8:

ПЕРЕТВОРЕННЯ НА ВІЙСЬКОВУ БАЗУ

Стаття 17 Конституції України забороняє розміщення іноземних військових баз на нашій території. Нехтування цією нормою (без урахування позиції народу) може розцінюватися лише як спроба узурпації влади. Водночас варто зазначити: розміщення військових гарнізонів створює нові можливості для працевлаштування населення в місцях дислокації. Це відомо ще навіть з часів Радянського Союзу. Зокрема, для України згода на тимчасове перебування російської бази в Криму до 2042 року надала можливість розрахуватися за борги за постачання енергоносіїв.

Міф 9:

«ГАРМАТНЕ М'ЯСО» В МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

До участі у міжнародних миротворчих операціях уже сьогодні залучаються та й залучатимуться у майбутньому виключно професійні військові на добровільній основі. Майже всі члени НАТО мають професійні армії, в яких немає строкової служби. Щоб направити український військовий контингент до складу міжнародних миротворчих операцій, потрібно отримати підтримку Верховної Ради.

Міф 10:

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УЧАСТІ У ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЯХ

Кожна країна-член НАТО самостійно вирішує: брати чи не брати участь у військовій операції Альянсу. Важливо також, що всі рішення в НАТО приймаються консенсусом. Жоден крок не може бути ухвалений у разі незгоди хоча б однієї країни-члена Альянсу.

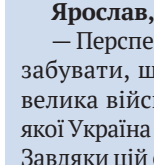
ОПИТУВАННЯ «ВК»

Як ви ставитесь до перспективи вступу України до НАТО?

Ростислав, юрист:

— Перспективи доволі туманні. Коли наша економіка підніметься, тоді й можна буде порушувати це питання. Україні потрібно стати конкурентоспроможною державою. Краще не проситися до когось, а самостійно вирішувати — з ким бути.

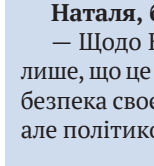
Ярослав, юрист:

— Перспективи у нас є. Не треба забувати, що НАТО — це доволі велика військова організація, до якої Україна завжди тягнутиметься. Завдяки цій співпраці ми можемо розпрощатися з корупцією, покращити рівень нашого життя.

Валерія, економіст:

— Чи є перспективи? Це питання вирішуватиметься набагато «вище» за мене. Адже йдеться про захист наших кордонів, державного суверенітету й незалежності. Хочеться, щоб був мир. А чи з НАТО, чи без НАТО — це для мене не суттєво.

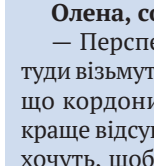
Наталія, бухгалтер:

— Щодо НАТО, то мені відомо лише, що це військовий блок. Хоча безпека своєї країни мене турбує, але політикою я не цікавлюся.

Світлана, багатодітна мати:

— Я вважаю, що нам такі перспективи не потрібні. Краще було б помиритися з Росією. Стільки ж років жили дружно...

Олена, соціолог:

— Перспективи — великі: нас туди візьмуть. У Європі розуміють, що кордони країн-членів НАТО краще відсунути подалі. На Заході хочуть, щоб ми були крайніми. В будь-якому разі треба вступати до НАТО. Тоді відчуватимемо себе більш захищеними. Сподіваюсь, що у такому разі поліпшиться рівень бойової підготовки у нашій армії. Завдяки технологіям Альянсу можна використовувати супутниковий зв'язок і вести безконтактні війни.

Наталія, студентка:

— Я чула про цю військову організацію. Але не настільки, щоб вести мову про перспективи вступу до НАТО.

Опитування провели
Валентин КОВАЛЬСЬКИЙ
Борис КОРПУСЕНКО (фото)